IA [illegible]
[illegible] Philosophi[illegible]
[illegible]GANI Medulla Chim[illegible]
L[illegible] 4 S P Chymia [illegible]
riosa.
Io BO[illegible] Epistola
De Acid[illegible]
sufficientia
T[illegible]
[illegible]
[illegible]
De C[illegible]
GOTTOFR. [illegible]
De Panaceis.

12290/A Barnes
[illegible] 74.
Vignes cf. Fay.
II 1510

N VII
17/b

DR. ERNST [illegible]
No. 134, 249, 342
689 720 721
1501
COLLECTION

H. M. H. S. P. M. C.

CHYMIA CVRIOSA

VARIIS,

NON SOLUM

EX REGNO VEGETABILI,

SED ETIAM

EX MINERALI

ET

ANIMALI,

EXPERIMENTIS

ADORNATA.

Seneca Epiſt. 123.

Tenenda nobis via eſt, quam natura præſcripſit, nec illa declinandum. Illam ſequentibus omnia facilia, expedita ſunt: contra illam nitentibus non alia vita eſt, quam contra aquam remigantibus.

LONDINI,

Impenſis HENRICI GELLORDS,

ET

CHRISTIANI WALLICH,

ANNO M DC LXXXVII.

S. L. D.

VBi deſinit philoſophus naturalis, ibi incipit elegans medicus, inquit Ariſtoteles. Ut enim plantæ radices ſuas in terra fixas habent per quas alimentum ſuſcipiunt, conſervantur tamen ambientis aeris temperie, & vitali Syderum influxu vegetantur: ita quoque ars curandi homines, ex media philoſophia principia & fontes ſuos petit, qui deinde particularibus medicinæ præceptis illuſtrantur & confirmantur. Quare *medicina* nihil aliud eſt, quam particularis quædam, & ſenſibus objecta *philoſophia*

Natu-

Naturalis. Phyſicus enim in uni
verſum omnia naturalia corpora
atque etiam humanum, ſcientiæ cau
ſa conſiderat: At *Medicus* experien
tiæ cauſa, præprimis circa huma
num corpus verſatur, non tantun
ſciat illius naturam, ſed potius ut e
hâc ſcientiâ modum operationis &
actionis deducat. Quemadmodun
ergo ad moralem philoſophiam ju
riſprudentia, ad metaphyſicam
Theologia, ita ad naturalem ſacr
medicina.

H.M.H.M.C

I. N. J.

CAPUT PRIMUM.
De Laude Chymiæ

§.

INter cęteras artes, qvas in communem ſalutem divina humano generi conceſſere conſilia, *chymiam* nobilitatis radiis micare, veritatis ſplendore ſcintil-
re, certisqve fundamentis niti, uno ore
nſtantiqve teſtimonio affirmant philo-
phi, omniqve exceptione majores ſum-
monarchæ, viriqve plurimi integerri-
: & qvidem illi, diverſiſſima, diſtan-
ſimaqve incoluerunt loca: diverſis et-
n vixerunt temporibus, itaut à ſe invi-
n illum errorem (ſic enim vocant miſo-
ymici) diſcere potuiſſe non videantur:
de apparet, conſenſum illum tam latè
entem non unius urbis, ſed orbis, a-
dnihil, qvam evidentiſſimam infallibi-
nqve veritatem continere.

§. 2. Præterea hæc ars, æqve ac aliæ Chymia

 artes

à DEO artes & ſcientiæ laudatæ à Deo originem deducit ſuam, qvod Hermes maximus i le philoſophus teſtatur, qvando in ha verba erumpit. Artem hanc & ſcientia ſolius Dei vivi inſpiratione habui, qvi m hi famulo ſuo pandere dignatus eſt.

Veri chymici §. 3. Chymiſtas eos voco, qvi ignis corpora heterogenea ſolvere, homo genea coagulare norunt, philoſophiæ n turalis in mediam hominum vitam ded cti non unius generis coloni. Qvem a modum enim vulcanus tripodas divin ſuapte ſponte mobiles Diis apud Hom rum, *Jovi* item fulmen, *Apollini & cupid* arcum & ſagittas fabrefecit, ſed & Diis ip pocula miſcet, ex ipſius certe jovis cereb minervam ſapientiæ DEAM qvàm el gantiſſimè elicit, hominibus inſuper pa doram illam venuſtiſſimam ſimul & pern cioſiſſimam ſuperum juſſu confecit: S qvoqve per omnes humanas actiones vi cania ars, qvæ ignis beneficio naturalem actionem æmulatur, in qvibusdam etia ſuperat, longè lateqve diffunditur. Q ut reſpectu ſubjecti in lapidariam metal cam, vegetabilem & animalem divi qveat: reſpectu finis, cujus cauſa ſuſ citur, & metallariorum, & aurifabroru & vitrariorum, inprimis verò medicoru non honoraria tantum, ſed etiam vicar

pediſſ

pediſſeqva eſſe videatur, eoqve nomine ad alias atqve alias mechanicorum opificum claſſes referri poſſit atqve debeat.

§. 4. At hîc tamen inſtrumenti ipſius, ignis videlicet, reſpectu, inter igniarias artes merito collocabitur propter mechanicam ipſam tractationem, qvæ alioqvin, ſi theoriam ſpectes, non modo inter theoricas; verùm etiam Acroamaticas & epopticas referri mereatur, philoſophiæ naturalis occultæ magiſtra ſimul & diſcipula, majeſtatem ſuam venerando, admirationis arcanorum ſilentio tueri ſolita: ut qvi hanc, præterqvam in iis, qvorum evulgatio plus commodi, qvàm incommodi mortalibus affert, prophanare inſtituunt, ſacrilegii nomine jure poſtulari qveant.

§. 5. Hinc ἀπὸ τῶν χυμῶν chymiam appellarunt pleriqve, ſed recentiores: Suidas & Cedrenus χημεῖαν in certa notatione. An fortè cum Plutarchus in Oſiride, Ægyptum ſacra lingva à Sacerdotibus chemiam vocari ſcribat, veriſimile videatur artem iſtam jam inde ab Hermete Triſmegiſto Sacerdotibus ægyptiis familiarem, ad perpetuam ortus ſui memoriam, chemiæ qvaſi ægyptiæ nomen traxiſſe. Qvam poſtea Arabes ab Ægyptiis ſuſceptam excoluerunt, & una cum Philoſophia

græcanica ſenſim europæo orbi communicarunt, articulo, lingvæ ſuæ familiari, auctiorem Alchemiam appellantes.

§. 6. Theophraſtus paracelſus Vir in hoc genere ad miraculum usqve excellens ſpagiricam artem nuncupavit, non inepta fortaſſis derivatione, qvando qvidem ἐν τῳ σπᾶν καὶ ἀγείρειν, in extrahendo ſive ſeparando, & congregando ſive coagulando tota occupatur: Eam cum alii nimio ſtudio Solam philoſophia appellatione dignandam cenſeant, adeoqve ſuperbo titulo ſeſe eximiè philoſophos vocari velit: alii econtrà inconſulto ſectæ odio arcanis naturæ ſcrutatoribus vix inter lixas & ciniflones & carbonarios locum concedant, qvid de ea Gul Aragoſius in omni philoſophiæ ac medicinæ genere verſatiſſimus, tanqvam Plato futurus inſtar omnium, ſtatuat audiamus.

§. 7. Mechanicus propriè dicitur opifex eorum operum, qvæ manu & ingenio ſimul fiunt. Nam in omni artis mechanicæ opere motus principium ab artificis ingenio deſumitur. Manus vero ſuper materiam motum continuans, formam ê potentia in actum (ingenio ſemper duce) elicit ac ſola per ſe, inſtrumento convenienti adjuta, opus ipſum perficit in qvo opere artifex non conſiderat cauſas

ſec

ſed habet uſum exercitatum pro notione cauſarum. Atqve is abſolutè mechanicus appellatur.

§. 8. Chymicus verò bifariè conſideratur ; Eſt enim una pars Chymiæ naturalis , altera verò ſupernaturalis. Ea qvæ naturalis eſt,habet motus principium à natura,& ideo eſt eſſentialis in natura. Artificis verò manus , naturalis non eſt, nec per ſe, ſed per accidens naturam juvat: materiam ita diſponens, ut opus ipſum natura citius , facilius ac perfectius ad finem deducat. Qvod qvidem opus ultra limites naturæ, qvæ eſt rei perfectio, deduci & extendi non poteſt. Unde patet,qvod hæc pars chymiæ eſt naturalis & per ſe : ſed qva parte juvatur ab artificis manu,eſt per accidens mæchanica: ex parte verò ingenii ratiocinnantis eſt phyſica. Ergo non mæchanica.

§. 9. Jam qvod alteram chymiæ partem ſpectat, qvæ ſupernaturalis, habet illa motus principium à Cœlo,in materia tamen phyſica & naturali prædicta, gravida facta à virtute cœleſti: qvam eſſentiam qvintam appellant. Hanc materiam dum artifex phyſicus rectè & ordine ſuo ingenio & manu diſponit,cœleſtis hæc virtus eam in ſuam naturam convertit : Eiqve talem vim præbet,ut reliqva, qvæ ſunt ſui ge- *Qvinta Eſſentia.*

 neris

neris aut ſpeciei in ſuam naturam transmutet. Hæc igitur qvatenus cœleſtis eſt, ex parte agente, & ex materia in cœlum mutata, eſt ſupernaturalis & metaphyſica: qvâ vero parte phyſici artificis ingenium operatur per cauſas notas, eſt naturalis. Manus autem operatio, qvæ à motu ſupra naturam ſumitur divina potius qvam humana, artis mechanicæ umbram ſolummodo oſtendit. Ex prædictis patet, in qvo genere vulgares chymiſtæ collocari debeant.

§. 10. Nam dum principia & cauſas notas non habeant, nec ex certa arte in rebus præparandis uſu, ſed per medicamenta ſuffragia opinionem, ignium & inſtrumentorum tempus & carbones abſumunt, tantum abeſt, ut chymiſtæ, phyſici aut metaphyſici dici poſſint, ut ne mechanici qvidem nomine facile mereantur. Qvi vero in oleis, & reliqvis partibus ſimplicium extrahendis ingenio & manu ita exercitati ſunt, ut ex rerum præparandarum uſu artem recte teneant, ii revera ſunt mechanici, dum manu & ingenio ſimul operantur. Dum autem medicam artem exercent, empyricorum nomen habent. Qvi verò talia ad cauſas & principia naturalia reducere conantur, ex ingenio qvidem in natura ratiocinante, phyſici per ſe, ex manus verò operatione, mechanici per accidens proprie dici debent. Hæc ille

§. 11. U

§. 11. Ut nonnulla addam; qvod il-
c de patre familias Plautus affirmavit, in
na eſſe unum Dominum ſervum domo,
l de arte iſta pronunciare poſſum, in una
ſſe unam ſervam chemiam domo. Nam
ræter id qvod metallaris, fabris omnis ge-
eris, fullonibus, coqvis, & medicis po-
ſſimum inſervit, ſive ſubjecti, ſive finis
eſpectu conſideretur, catholica qvædam
enſeri poterit. Etenim qvo ad ſubje-
tum, circa elementa occupatur: Ignem
egetando, aqvam eliciendo, lapides con-
ando, uniones, gemmas ad naturæ imita-
onem effingendo: metalla depurando,
gregando perficiendo: ſtirpes produ-
endo, transformando, animalia generan-
o, fœcundando medendo. Qvoad finem
ero, ſiqvidem rem affectam ſpectes, ſic vi-
um, ſalem, ſaponem, ſuccum pingvem,
lutinoſum, liqvidum gelidum, ignem, a-
em producit: ſin uſum ſic θρεπτικὴ eſt
θεραπευτικὴ, cum vel alimentum vel
edicamentum, qvo ſubtilius eo effica-
cius, tàm animatis qvàm inanimatis
corporibus, ſuggerere & accom-
modare ſtudeat.

CAPUT SECUNDUM.

De ſecretioribus Medicamentorum præparationibus & uſu.

§. 1.

QVicqvid ſagax & inimitabilis natura, ad mortalium calamitates propulſandas, ſanitatemqve in ſuo robore ſtabiliendam excogitavit un qvam id è triplici penu eruendum optim cenſuit: *Vegetabili* nimirum *Animali* & *Minerali*, nec ipſi ſatis fuit, tantam plantarum copiam adinveniſſe, qvæ noſtris ſuperan dis morbis ſufficerent, ni animalia ſimu & mineralia in uſum advocarentur.

§. 2. Unde haud exigua ſuſpicio num morbi pariter è triplici illo penu de promerentur? Vegetabilium atqve animalium qvotidiano uſu humana corpor manifeſte alterari, nemo eſt qvi ambigat qvandoqvidem hæc duo in noſtri alimo niam cedant. mineralibus non ideo a perte ſed occulto qvodam modo veſcimu verum cæteris eduliis naturæ induſtria cum his admixtis, uti vini exemplo liqvi do conſtat, qvod in ſuo tartaro naturam qvandam metallicam è terræ viſceribu hauſtam continet.

§. 3. Mit

§. 3. Mitto aqvam, qvâ qvotidie u-timur, varia ſalium & mineralium genera in ſe coercere. Qva de re horum trium naturam, vires & facultates jam dudum cotemplati, præcipuas & qvas potiſſimum in medicina factitanda uſurpamùs, ſeligere, atqve commodo publico tradere cupientes, præfatum naturæ ordinem ſeqvi, optimum duxi.

CAPUT TERTIUM.

De medicamentorum præſtantia, ſubjecto, & officio chymicè præparatorum.

§. I.

EA medicinæ pars, qvæ medicamentorum præparationem docet, olim unicam, nunc verò duplicem agnoſcimus; antiqvam (pharmaciam) & recentem licet antiqviſſimam, qvæ (Spagyrica & Chymica dicitur. Si ad hanc legitimi ejus uſus cognitio accedat, verè phyſica dicetur, omnium ſcientiarum nobiliſſima, utiliſſima & præſtantiſſima, cujus finis & intentio ad ſanitatem perpetuò dirigitur, ſibiqve pro ſubjecto vendicat rem omnem ad humani generis commodum primitus comparatam. Hujus par-

tis tanta eſt dignitas, & præſtantia, ut nil ſit, qvod tam derepente medicum exornet, nobiliter, & clarum, famoſumqve reddat.

§. 2. Hæc firmiſſima naturæ clauſtra reſerat, corpora in ſua elementa, & elementa in ſua principia reſolvit. Qvi ea claruerunt olim, apud Indos *gymnophiſtæ*, apud Perſas *Magi*, apud Gallos *Druidæ*, vocabantur. Ei qvandoqvidem virtutum omnium terreſtrium, cœleſtium, animalium, vegetabilium, & mineralium clavis concredatur. In ea non modo rerum eſſentiæ perpenduntur, verum & in lucem conſpectumqve hominum adducuntur, purum ab impuro ſegregatur, cortex â nucleo, contrarium à contrario, multa deniqve miranda præſtat, & multo majora, qvàm qvæ humanus intellectus excogitare poſſit.

Caput Qvartum.
De Regno Vegetabili.

§. 1.

VEgetabilia ex qvibus prima morbis accommodata remedia educimus, multiplicia ſunt, l. enim exotica, & ê diſtantiſſimis maris tractibus allata: vel noſtratia, ſub cœlo, ſoloqve noſtro nata. Inter hæc ſunt, herbæ

fruti

rutices,ſubfrutices,arbores & ſimilia, qvæ ntegra eorum partes ſumimus, l. radices, :ortices,ligna,folia,flores, fructus,ſemina, ;ummi,reſinas. & alia; his aliqvando cum ıliis mixtis: nunc in formam decoctionis, ulepi.ſyrupi,pulveris,confectionis electuırii,opiatæ, pillularum & ſimilium,nunc n formam aqvæ,olei,ſalis,extracti, clyſmi nagiſterii, &c. chymicè paratorum. Et ıvia enchiridion eſt,pauca ſelectiora, qvi-ous in curandis morbis utimur, deſcribe-e volo.

De Oleo Cinnamomi.

§. 2. Oleum cynamomi legitimè pre-ıarantum,inter efficaciſſima confortantia, ſpagyrica referri poteſt. Et licet ej⁹ præpa-andi modus cuivis in chymicis exercita-o ſit obvius,hic tamen obiter monendum, romata deſtillanda in pulverem non eſſe edigenda,utqvidam præpoſtere facere ſo-:nt,ſed tantũ in fruſta confrigenda,modi-umq; contundenda,alioqvin dimidio mi-us tibi olei ſuppeditabunt,ut periculo fa-to aliqvoties noñulli ſunt experti.Hac via ıajor olei copia haberi poteſt, qvàm vul-aribus deſtillationibus.

§. 3. Confractum ſelectiſſimum cy-amomũ in retortã vitream inmittas,& in alneo vaporoſo deſtilles,tunc exit aqva & leum ſimul:illam aqvam recenti ligno af-

funde

funde & perge in deſtillatione, qvam ſ
continuaveris aliqvoties dicto modo, ha
bebis magnam copiam aqvæ & olei, fœce
in fundo omnino aridas ſubnigras & in
ſipidas.

Vires & Uſus, §. 4. Omnia principalia membra
corporis confortat, in primis ventriculum
frigidum, cor & cerebrum, anhœlitusqve
fœtorem abigit, ejusmodi ſvavitatem in
ducit. In univerſum balſamo naturali (ſi
cuti etiam oleum Caryophyllorum) re
ſpondet, intus putrefactionem arcet. Ex
trinſecus omnia recentia vulnera ſeu ulce
ra conſolidat. Tollit tuſſim frigidam
& capitis dolorem. Provocat menſes
partum promovet. In deliqviis animi eſt
ſingulare medicamentum, ſicuti etiam
croci eſſentia, per aqvam vitis extracta,
ſumma eſt medicina, ubi aliqvis qvaſi ad
deſperationem ê nimiâ triſtitiâ venit.
Dosis. Doſis 2. l. 3. guttæ ê vino, aqva meliſſæ, l. alia
ſpecifica. Hâc viâ fere ex omnibus aro
matibus olea elicere poteris longe efficaci
ora & ſubtiliori qvam vulgari via præpa
Obſ. rata: ê caryophyllis ſcilicet, nuce musca
ta &c. Hæc olea ſi uſum medicum adhi
bere volueris, fiat hoc alvo aperta, & gra
vidis ultra guttas duas l. tres non afferen
da: uſus olei cynamomi convenientior
hyeme, qvàm æſtate. vid. plura in diſſerta-
tione

tione medica Johannis Theodorici Schenckii de cynamomo.p.31.32.33. & ſeq. Tinctura qvoqve paratur ex cinnamomo qvam vide in Chymia medico phyſica Jacobi LE MORT.p.mihi 183.& ſeq.

De ſpeciali Salium Vegetabilium præparatione.

§. 5. In unius cujusqve plantæ ſale onficiendo ſi herba virens ſit,& ſucculen-a,prius aqvam ab ea abſtrahe, eamqve ſe-rſum ſerva,ſiccatam herbam in olla terrea itreata combure ad juſtam incineratio-em,cineribus in vaſe vitreo urinali, aut mili affunde aqvæ ſupra dictæ qvantum vatuor digitos ſuperemineat, bulliant arum,& colentur, relictis cineribus no-am aqvam reaffunde,qvæ iterum bulliat, coletur, tum iſtæ aqvæ ſive lixivium u-umqve filtra, & per alembicum omnem umiditatem abſtrahe, in fine parum hu-iditatis relinqve, ne volatiles Spiritus e-aneſcant, qvod facilè per incuriam con-igere ſolet,propterea melius erit in fine s inſtuffa collocare l.calido aëri expone- qvam ſubtiliorem partem perdere ob niam & feſtinatam exſiccationem,ſal ut rior evadat cum extracta aqva diſſol-ur,filtro percoletur & deniq; exſiccetur.

§.6.De

§. 6.

De qvinta Eſſentia Menthæ.

R. Menthæ ſiccæ q v.
conſcindatur in minutas pa
tes, dein adde aqvæ communi
tepidæ qvantitatem S. Saccha
octavam partem reſpectu men
thæ.

Fermenti cereviſiæ cochleare unu
l. alterum, ut fermentationem ſuſcipiant
Fermentatione ceſſante poſt duas l. tr
circiter ſeptimanas, deſtilletur liqvor, f
prodit Spiritus unà cum oleo. Spiritu
hunc ab oleo ſeparatum rectifica ad ſun
mam usq; puritatem, dein in cineres redu
magnam ſatis qvantitatem ſtipitum men
thæ, ut inde ſal elixiviari poſſit ſecundu
artem.

R. Salis hujus partes duas
Olei partem unam
Spiritus ſubtiliſſimi part. 5.

Digerantur ſimul in M. B. per qvat
ordecim dies vel ulterius, donec omnia
re unita ſint, liqvor hic poſtmodum u
reſervetur. Egregium eſt confortativu
ventriculi, vermes necat, flatus diſcut
ſangvinis conglutinationem impedit. D
ſis à gutta 1. ad guttas 10. 11. 12. Eodem
modo ex meliſſa lavendula, majorana
mnibu

mnibusqve aliis herbis aromaticis Q. E. fieri qveunt.

De Magiſterio Herbarum.

§. 7. Accipe herbas easqve tuſas vino ardenti, permiſce, atqve per menſem putrefieri ſinito, poſtmodum per balneum maris deſtilla, deſtillatum iterum reaffunde, ſicqve tamdiu procedendum qvousqve tota qvantitas ardentis vini qvater ſuccis herbarum minor ſit. Hoc pſum deſtilla per pelicanum novis cum dditamentis uno menſe, tandem ſeparao, qvo peracto magiſterium habebis materiæ, vel herbæ qvam accepiſti. Majus in xtractionibus iſtis latet artificium, qvam licitur aut intelligitur, qvamvis integer roceſſus hic demonſtretur.

CAPUT QVINTUM.
De Mineralibus ac Metallis.

§. 1.

CUm *Præpotens rerum Conditor* totam hujus univerſi machinam cœlum & terram creavit, hominemq; l IMAGINEM ſuam animâ rationali & umano corpore illius ergaſtulo condecovit, eodem etiam tempore terram variis immenſis beneficiis ad vitæ humanæ ſuſtenta-

ſtentationem neceſſariis àccumulavit: ſyl-
vas multiplici animantium genere & ſexu,
mare & flumina reliqva piſcibus, Aërem
volatilibus, campos herbis, fruticibus, ar-
boribus & innumeris ornavit floribus, a
montium unà metallis ac mineralibus di-
tavit, ut cœleſte animal Homo, in qvem
qvaſi omnia ſunt congeſta, qvæ *Numini*
Divini Majeſtas in res cæteras aliud alii tri-
buens diſpertiit, Dominus illorum ſit,
qvibus partim ad corporis tutelam, partim
ad medicinam in caſu neceſſitatis uti poſ-
ſit. Ex qvibus naturæ conſulti, & ex his
medici, tria formarunt regna, vegetabile,
minerale & animale.

§. 2. Mineralia ac metalla longi
paraſangis ſuperant medendo vegetabili
& animalia. Sunt enim metalla ac mine-
ralia ſpecula qvædam lucentia, qvæ vim
habent penetrandi & illuminandi Arche-
um à ſuis erroribus, furoribus & defecti-
bus, qvod illum reſtituant in nitorem tin-
cturâ totalis perfectionis. Et qvanqvam
hujusmodi mineralia non ſint cibalia, ve
de ſorte corporis humani, internam ta-
men vim ſpeculi habent & maximè effica-
cem poteſtatem Archeo humano integro
& ſedato contiguam, qvalis erat Archeu
ante conceptam mentem, qvæ poſtmodum
à recto ſui tramite alienata eſt. Has infi-
gne

dotes â Deo Ter. Opt. Max. obtinent, ut pleniſſimè ac pertinaciter digeſtivæ reſiſtant, ne in alimentorum deflectant rempublicam uti *Acutiſſimus Helmontius* loquitur, & ita ſervent geniales ſui poteſtates liberas & infractas.

De infuſionibus metallorum.

§. 3. Infuſio, qui & maceratio dicitur, ut perfacilis ac trita, ita paucis innoteſcit. Fit verò infuſio in aliquo liquore, nam non niſi ſicca, dura, aut ſimilia, quæ liquo humore indigent, ad transmittendam ejus facultatem infunduntur, & hæc vel integra, vel trita, aut minutim conciſa, aſa ad id opportuna, non ſunt â vaſis deoctionum diſſimilia. Tempus, quod id t varium eſt, quod paſſim in decoctis, ex-ractis, diſtillationibus, & aliis operationius obſervare licet.

§. 4. *Saturnus* calcinatus in aceto inuſus iuflammationi cito ſuccurrit, oculorum phthalmiæ medetur. *Jupiter* ſive ſtannum alcinatum & in vino infuſum, mira præſtat affectibus uterinis. *Martis* ſeu ferri calnati infuſio in vino, mulieris obſtructioes reſerat, menſes movet, & lienis tumos diſſolvit. *Solis ſive auri* infuſiones miralia præſtant in palpitatione cordis, ſyncoe animi deliquio &c. *Veneris* calcinatæ & tæ, infuſio: in renum affectibus mirabiles

edit effectus ; & extrinſecè oculorum vitii
omnibus ſuccurrit. *Lunæ ſeu argenti* calcina
ti infuſio, in aqua communi facta oculis pa
riter ſuccurrit, multa & alia præſtat de qui
bus in ſyſthemate (Deo dante) chymiæ cu
rioſæ plura.

De croci Martis Eſſentia.

§. 5. Recipe ſcoriam ferri coeruleam
(Noribergæ ubi laminæ chalibeæ fiunt opti
ma haberi poteſt) vitreſcentem, rejectan
in illis locis, ut & in aliis præprimis in ſue
cia, ubi minera ferri funditur: tere in pul
verem ſubtiliſſimum, pone in vitro, affund
acetum vini deſtillatum acerrimum, ſtet i
calore mediocri per 14. Dies & tingetur co
lore rubro, filtra & abſtrahe in ba
neo, remanet materia rubra, â quâ te
vel quater aqua pluvialis abſtrahitur, ut ſa
por aceti evaneſcat: poteſt etiam prius i
tigillo, in arena calida parum calcinari mo
vendo, ut aceti acrimoniam amittat, & po
ſtea cum aqua edulcorari, ſi debite tracte
tur, ſponte ſeſe in cella poſtea pars in ol
um ſupra marmor reſolvit. Hæc croci e
ſentia in medendo longè efficacior eſ
quam vulgaris crocus martis reverberat
one per ſe factus, immittendo baculum fe
reum vel chalybium in fornacem vitraria
vel irrorando, laminas chalybeas aceto,
poſt

poſtea easdem in reverberatorio ad rubedi-
nem ſaltem ne nigreſcat reverberando.

Vires ejus.

§. 7. Conducit inſiſtendis menſibus,
x fluxionibus intempeſtivis, prodeſt quo-
que albæ profluviei mulicrcularum, gonor-
rheæ; Hæmorrhoidibus, dyſenteriæ & di-
arrhœæ, urinæ incontinentiæ; Hemorrha-
giæ internæ & externæ: ſi ejus à ſcrupulo,
ad drachmam ſemis cum ſucco cydoniorum
condenſato, ſeu conſervæ roſarum drach-
mis tribus aſſumatur aut vulneri ſangvinem
fundenti aliquid inſpergatur. In omnibus
hepatis & lienis obſtructionibus deploratis:
ſed ſumentes prius medicinis attenuantibus
& alvum ſubducentibus purgatos eſſe opor-
tet. Lienoſis datur ex aqua Aſplenii, Adi-
anti, Tamariſci. In hepatis affectionibus,
ex aqua cychorii, agrimoniæ exhibetur, tunc
ſiſtit Sangvinis ſputum. In morbis diſſolu-
tis, hydrope & aliis ubi conſolidatione opus
eſt ventriculum corroborat, & nauſeam tol-
lit, in conſerva roſarum, l. vino generoſo.
Doſis â gran 8. 10. 12. ad 15. in vino rubro.
aqua plantaginis. Burſæ paſtoris, tormen-
tillæ in conſerva Symphyti.

DE ANTIMONIO NARCOTICO.

§. 8. Recipe antimonii ℔. 1. ſalis pe-
træ purgati tantundem, calcina igne circu-
 lari,

lari, in vaſe liquationis ſeu tigillo alto, i
gnem paulatim agendo per horas tres au
quatuor. Deinde calcina iterum cum ſal
nitro, ac per aliquot horas da ignem fortiſ
ſimum, ut tigillus candeat. Antimoniun
exime, contunde, ſolve in aquam, ſi de ſal
adſit aliquid; per philtrum abjiciatur, & ab
luatur. Remanentia exſiccetur, & reverbe
ra per aliquot horas, evadet leniſſimus &
albiſſimus pulvis. Doſis â gr. 3. usque ad
9. in febribus tertianis & quartanis. De
Antimonio vide plura apud Johannem Gla
ſerum in tractatu quem teutonicè vocamus
Chymiſcher Wegweiſer.

Eſſentia ſive TINCTURA *Stimmeos.*

§. 9. Crudum antimonium in ſubtiliſ
ſimum Alcool translatum obliquo liquatoric
injice, primo inobturatum in ſupremo rever
berationis gradu ſtet in reverberio evaporan
dum, deinde ſigilletur, & lento igne reverbe
retur; cavendum tamen ne fluat: Evaporato
venenoſo ſulphure & humiditate ſua diſcuſſa
cum in cinericeum pulverem abierit, tunc me
dius ignis gradus admovendus octo aut de
cem diebus continuis. Demum ſupremè agi
tetur in ignibus tamdiu quouſque Antimo
nium purpurei pulveris formam obtineat
Hujus recipe reverberati Antimonii ℥ij. aqua
vitæ circulatæ ut ſex digitos excedat. Digera
tu

tur in circulatorio bene obturato per dies XII. in balneo tandem deſtillando ſeparetur, tunc color in aquam vitæ commigrabit, quæ vera eſt eſſentia Antimonii. Pulvis emortuus in fundo ſubſidet: doſis 31. quando plus minuſve.

VIRES hujus Eſſentiæ.

§. 10. Uſus eſt guttarum III. cum vino quantum ſatis, febrisque quartanæ & omnium febrium genus iis curatur. *Hydropem* fugat, exhibendo manè 2. vel 3. ad ſummum quatuor guttas cum vino albo. ſovet ſedes ternis vel quaternis vicibus, penetrando interius univerſum corpus: Omnia membra duarum l. ſeſqui horæ ſpatio ſſa & omnino languida reddit, ſed vel ſtatim recuperatis viribus confortat iterum. terius tumore ex improviſo diſcuſſo & reſoluto per ſudorem vel urinam liberat. per aphoriſmum tumorem hydropicum diſcu-. In provocandis menſtruis mirabile eſt, & in ictero, colicaque. Pueris duorum, um, vel quatuor annorum feliciter adhitur. Item in quartana & tertiana febre liciſſimè utitur. In morbo gallico eſt ſinlare. Scrophulæ, integram faciem occuntes hac tinctura aufferuntur.

ARCANUM QVINTÆ ESSENTIÆ.

§. 11. Sulphuris ℥ſ. ſumito, Spiritus

vini ℥xx. circulato ad ſolem per menſem, poſtea per alembicum agito. Huic mixturæ ita compoſitæ rurſum addito ſulphuris ℥ſ. optimè clauſa macerato, & deinceps, ut antè, per alembicum pellito; ℥ij. ad ſummum gradum volatilis evehi poſſunt. In his autem floribus exiſtit mumia terræ, & balſamum ejusmodi, quod nec vivum corpus ullum nec mortuum in putrilaginem commigrare ſinit, ſed id adeo tuetur integrum, ut neque cæleſtis ulla impreſſio, neque ab elementis profecta corruptio, vel ab ipſo ortu jam inducta, ei nocere poſſit. Atque hac de cauſa cæteras *nonnullorum* tincturas ſuperat Balſamum ſulphuris. Doſis ejus gutt. 5. è vino veteri albo. At ſi excellentius efficere velis, florum alborum ſulphuris ſumito gr. 1. Stymmeos ℥j olei auri ℥ſ. ſpiritus vini ℥v. macerato per menſem & congelato in maſſam duriuſculam, cujus doſis eſt 35.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS.

§. 12. Recipe mercurii benè purificati libram ſemis, cui affundatur lib. Olei Sulphuris per campanam facti & rectificati; Compoſitum per duos dies in arena digeratur, poſtea per retortam vitream tuto munitam paulatim deſtilla, liquorem egreſſum iterum affunde, & hoc tertio reitera. Quarta vi-

ta vice poteſt adhuc ſemel aliquid de recenti ſulphuris oleo affundi, & circa finem aucto igne, inrer deſtillandum ita abſtrahi, ut retorta candeſcat, ſic in ipſa deſtillatione præcipitatur *Mercurius* in maſſam albam: poſtea fracta retorta exime illam, ac ſupra marmor tere, & aqua calida pluviali deſtillata ſalſedinem diligenter ablue in vitro oris ampli: agitetur probè, & per horas quatuor ſemper aquâ prius ſubſideat, antequam effundatur: edulcorationem toties reiterabis, quousque nullam Salſedinem in affusâ aquâ amplius deprehendes, & mercurium remanentem videas verſum in pulverem flavisſimum, quem poſtea prius exſiccatum, phialæ oblongo collo bombyce claudendæ impones, & in ignem arenæ vehementiſſimum per octo dies digerendum, collocabis, ſi fortè adhuc aliquid de mercurio non ſatis præcipitato immixtum eſſet, illud ſponte ſublimabit ſe in vitri collum, quod poſtea ferreo circulo candente franges, & ſuperiorem partem in quâ crudus Mercurius affixus hæret, cautè & leniter auferes, maſſam verò in fundo reſtantem eximas, & ter ſpiritum vini deſuper incendas & poſtea ad ſuos uſus reponas: tunc ſecurè datur intra corpus. *Obſervationes* (1.) ſignum veri præcipitati eſt, ſi cum auro fortiter teratur, nec aurum inde dealbetur, ſicuti ex contractu Mercurii fieri conſuevit.

 (2.)

(2.) Non eſt neceſsè ut ſit omnino fixus, ea enim ratione, amitteret vim ſuam purgandi. (3.) Nullus eſt præcipitatus qui non poſſit reduci, ſi fixus planè eſſet, non poſſet in corpus humanum operari, ratione cruditatis ſuas operationes perficit.

VIRES.

Mercurius eſt naturæ Balſamus, in quo eſt virtus in carnativa, quæ mirabiliter renovat & clarificat ab omnibus impuritatibus corpus microcoſmicum, lue venera infectum: ubi enim tota maſſa ſanguinea in univerſo venarum ambitu corrupta eſt, & referta multorum morborumSeminariis, tunc hæc metallica, vi ignis attenuata, eam penetrandi vim acquirunt, ut habitum totius corporis permeent. (α) Remedium eſt contra infirmitates cauſatas ex humorum putredine, & in morbis deploratis vix experimur aliquid utilius. (β) Educit omnes vitioſos humores, & cerebri defluxiones. (γ) purificat ſanguinem in venis, & medullam in oſſibus (δ) In hydrope eſt remedium appropriatum, habet enim vim expellendi (ε) In podagra exhibetur cum pilulis ruffi & oleo mellis (ζ) Catholicon eſt in expurganda lue venerea, hujus enim *horrendæ luis* ſolus ῥιζότομος dici meretur radicitus enim tollit omnia ulcera venerea. (η) In *Ictero* nil præſtantius.

DO-

DOSIS & USUS.

A Gran. 3. 4. 5. ad 6. in corporibus præſertim robuſtis. Offertur cum pilulis appropriatis. In doloribus capitis cum pilulis cochiis. In doloribus brachiorum cum pil. de Hermodactyl. vel miſcetur extractis purgantibus. In ſucco liquiritiæ melius operatur quam in theriaca, offertur etiam in conſerva roſarum, aut in Saccharo roſaceo, vel deglutiatur in pane hoſtiario, ſuperbibendo tantillum vini.

VITRIOLUM ALBUM VOMITIVUM.

§. Vitriolum album ſolve in aqua pluviali, & evapora, donec quaſi cruſtra appareat, poſtea per quatuor dies in loco frigido ponas, & tunc concreſcent cryſtalli quos eximes, & aquam iterum evaporabis ut antea. Hic labor penitus tertio reiteretur coagulando: Ultimo ter eodem modo procedatur cum aqua roſarum. Cryſtalli tandem ſupra calorem levem ſiccentur, & ſpontè redigantur in pulverem album. Hoc lene eſt vomitivum & cerebrum benignè expurgat.

USUS & DOSIS.

In febribus, Lumbricis, omnis generis infirmitatibus ventriculi, defluxionibus ſalſis hic drachma una in cereviſiæ hauſtu exhibetur. In doloribus dorſi drachma ſemis in vino cali-

calido. Vulnerum recentium curam promovet: Operatur hoc medicamentum variè, per vomitum, ſedes, interdum etiam ſudores & ſomnum facit.

CAP. VI.
DE
REGNO ANIMALI.

§.

REgnum Animale eſt pars chymiæ quæ medicamenta ex animalibus deſumpta recenſet. Animalia puta, tam viva, quam interempta; de utriſque commonere hic expedit, eligenda eſſe, quæ extra diſpoſitionem morboſam, & hinc detrimentoſam conſtituta ſunt. Itaque ſi ex vivis expetis, provideas, ſana ea ſint: ſin ex interemptis, interempta adhibeas illa morte violentâ extrinſecus accedente. Etenim expetitur medicamentalis cujusque rei ſubſtantia, eaque ad medicationem apta, adeoque facultatibus morboſis deſtituta, ſalubribus tincturis delibata. Hæc imprimis pars rei ſpirituoſa eſt, in nàturali ſcilicet diſpoſitione conſtituta, facultatibusque peregrinis orba.

§. 2. Nimirum hæc, ut morte naturali paulatim ſeneſcens conſumitur, curriculoque ſuo deſtinato perfuncta, in principia ſua reſolvitur: ita eadem ipſa, ſi flamma vitalis vio-

violenter extinguatur, ſuperſtes aliquamdiu monet, nec â corpore ſeparetur, donec hujus diſſolutione & ipſa diſſolvatur. Etquidem talis ferè illa ſuperſtes ſuppetit, qualis erat, dum flamma illa extinguebatur, id eſt ſalubribus, in ſalubribusve tincturis imbuta. Hinc itaque non rarò miræ cadaverum facultates elucent, veluti præ reliquis eſt vis illa formatrix, non modo ê cineribus vegetabilium ſuſcitabilis, ſed & in animalium quorundam cineribus demonſtrabilis. vid. Vigenar. Gallum, in tractu gallico de igne & ſale p. 262.

De Aquis Animalium in genere.

§. 3. Animalium ut ſtyrpium aquas præparare uſuique medico reponere moris eſt. Itaque aquas animalium, l. integrorum, l. eorum partium, variis modis, variisque inſtrumentis elicimus. Quasdam putrefactione ſubſtantiarum ſegregatione, hæterogenearum videlicet, quibus conſtat, præmiſſa, quasdam nulla, ſed eas ab integris ſeparamus. Nonnullas balneo vaporoſa, atque calore aquæ tepidæ. Quasdam igne cinerum, arenæ, igneque ipſo aperto. Quædam ſine alterius mixtione, ſeu ex ſolis animalibus, aut eorum partibus, quædam vero cum mixtione alterius, vel alicujus additione aquæ commodius educuntur, & vires & facultates augentur & nobilitantur.

De

De Aqua Cancrorum fluviatilium: Vermium Terreſtrium.

§. 3. Aquæ cancrorum fluviatilium, per balneum mariæ vel etiam calore cinerum excipiuntur integri ſumuntur, iique bene loti urinali vitreo induntur, cum pileo roſtrato, ſine additione alterius liquoris, ejusmodi aqua, uſus eſt mirabilis in flammationibus ſedandis, urinam pellit, rabidorum canum morſibus ſuccurit, vulneribus pectoris continuò ſumpta mirificè opitulatur, ſitim extinguit, & renum calculum comminuit. **Aqua** vermium terreſtrium eodem plane modo fit, ipſis prius vino albo probè â terreſtri materia lotis, & repurgatis, hæc aqua phthyſicis auxiliatur, ſanguinem ſiſtit, menſes provocat, obſtructiones reſerat, vermes puerorum enecat, intrinſecis vulneribus confert & alia præſtat.

FINIS.

M V. Cun